

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สหวิชาชีพคือกลุ่มบุคคลซึ่งส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐจากสาขาวิชาชีพต่างๆ กัน มาร่วมกันทำงานด้านใดด้านหนึ่งเพื่อให้ประสบผลสำเร็จสูงสุด และเป็นประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการ ในปัจจุบันมีงานหลายด้านที่ใช้วิธีการทำงานในรูปแบบของสหวิชาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการทำงานเพื่อร่วมกันคิดหาหนทางในการให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลซึ่งมีความต้องการพิเศษ อันเนื่องมาจากภาวะที่บุคคลผู้นั้นอยู่ อาจเป็นภาวะแวดล้อม หรือภาวะของบุคคลนั่นเองก็ได้ เช่น สหวิชาชีพเพื่อวางแผนความช่วยเหลือและแนวทางการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กพิเศษ สหวิชาชีพที่ปฏิบัติงานต่อต้านการค้ายาเสพติด และสหวิชาชีพที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ เป็นต้น

ในสภาวะของสังคมปัจจุบันที่มีความแตกต่างในมิติหญิงชาย การแบ่งงานกันทำในสังคมตามเพศ สร้างความไม่เท่าเทียมกันในเชิงอำนาจ ทำให้มีงานบางอย่างเป็นงานเฉพาะสำหรับเพศชายหรือหญิง และงานที่ผู้ชายทำส่วนใหญ่จะเป็นงานที่มีรายได้สูงกว่าและมีอำนาจมากกว่า เช่น นักกฎหมาย อัยการ ตำรวจ เป็นต้น งานที่ผู้หญิงทำมักเป็นงานที่มีรายได้น้อยหรือไม่มีรายได้เลย และเป็นงานในลักษณะที่ต้องดูแลผู้อื่น เช่น งานบ้าน งานดูแลคนแก่ ครูพยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น แม้งานบางอย่างมีทั้งหญิงและชาย เช่น ครู หรือนักสังคมสงเคราะห์ แต่ผู้ที่เป็นหัวหน้าแผนก หัวหน้าสำนักงาน ผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีอำนาจอีกเช่นกัน มีจำนวนของผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ทำให้ผู้หญิงรู้สึกด้อยอำนาจ ต้องพึ่งพิงคนที่นำรายได้มาสู่ครอบครัว ขาดอำนาจต่อรอง

งานที่ผู้ชายทำ เช่น นักการเมือง บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม กระบวนการออกกฎหมาย ผู้บริหารระดับสูง จะมีอำนาจตัดสินใจสูงกว่าความยุติธรรมและปกครองผู้อื่น มีอำนาจและระดับการตัดสินใจสูงกว่า ในทางตรงกันข้ามงานที่ผู้หญิงเท่านั้น จะเป็นงานที่รับใช้ดูแลผู้อื่น งานการเมืองซึ่งส่วนใหญ่ยึดกุมโดยนักการเมืองชาย มีอำนาจในการควบคุมนโยบายออกกฎหมาย เพื่อควบคุมทรัพยากรและผลประโยชน์ และสืบทอดอำนาจที่ผู้ชายมีเหนือกว่าผู้หญิงให้คงอยู่ต่อไป ปัญหาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเด็นผู้หญิง เช่น ความรุนแรงต่อผู้หญิงและ

เด็ก มักไม่ได้รับความสนใจเท่ากับประเด็นทางเศรษฐกิจ และถ้าบุคลากรที่มีอำนาจในการยุติธรรมและการปกครองมีทัศนคติที่มีอคติทางเพศ ไม่เข้าใจในมิติหญิงชาย ผู้เสียหายก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองตามสิทธิที่พึงได้

แนวคิดมิติหญิงชายจะซึมแทรกอยู่ในทุกมิติ รวมทั้งการให้บริการจากวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจ แพทย์ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา นักกฎหมาย รวมทั้ง บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม การฟื้นฟู บำบัดให้ผู้เสียหายปรับเปลี่ยนความคิดที่จะ “รู้สึกดี” กับตัวเองอีกครั้ง การค้นหาข้อมูล ข้อเท็จจริงต่างๆ ย่อมต้องอาศัยความเข้าใจพื้นฐาน และความอ่อนน้อมไหวในเรื่องมิติหญิงชายอย่างมาก สำคัญที่สุดคือทำอย่างไรจึงจะสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ชายที่ยังเอาเปรียบทางเพศ (เรื่องรวี พิชัยกุล เกตุผล, 2550, น. 74-78) และแสดงอำนาจของความเป็นชายด้วยการข่มขืนเด็กหญิง

ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กหญิงอันเกิดจากความแตกต่างทางมิติหญิงชาย (gender based violence) หมายถึงความรุนแรงที่กระทำต่อเฉพาะเพศหญิงเท่านั้น จากสาเหตุที่มาจากความเชื่อ ทัศนคติ ที่ว่าหญิงต้องเป็นฝ่ายสนอง มองผู้หญิงเป็นเพียงวัตถุทางเพศ หรือการที่ชายต้องพิสุจน์และรักษาความเป็นชาย เช่น การขึ้นครุมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ต้องมีความรัก เด็กชายที่กระทำความผิดโดยการข่มขืนหญิงสาวราวว่าต้องการให้เพื่อนยอมรับและต้องการแสดงว่ากล้า เก่ง เด็ดขาดให้สมกับเป็นลูกผู้ชาย เป็นต้น มีชายสูงอายุจำนวนมากเชื่อว่า การมีเพศสัมพันธ์กับหญิงสาวบริสุทธิ์จะช่วยให้สุขภาพทางเพศดี ในประเทศอัฟริกามีความเชื่อว่า เพศสัมพันธ์กับเด็กสาวบริสุทธิ์สามารถรักษาโรคเอดส์ได้ เป็นต้น (เรื่องรวี พิชัยกุล เกตุผล, 2550, หน้า 74-78)

สาเหตุของการเกิดความรุนแรงต่อเด็กหญิง ร่วมกับอคติทางเพศที่ผู้ประกอบการวิชาชีพต่างๆ ในสหวิชาชีพ ที่มีหน้าที่ต้องให้ความช่วยเหลือต่อเด็กหญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศอาจมีทำให้เป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษา เพื่อรับทราบสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะและการปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงาน เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กหญิง

ในการศึกษานี้จึงสนใจที่จะทำความเข้าใจต่อ กระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ ของทีมสหวิชาชีพ และศึกษาถึงหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการพิจารณาประเด็นปัญหาและหาแนวทางการช่วยเหลือ ผู้ถูกกระทำ และ/หรือ ลงโทษ ผู้กระทำผิด รวมทั้งข้อสำคัญที่สุดคือเพื่อศึกษาว่าทีมสหวิชาชีพมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นบทบาทหญิงชายเพียงไร และได้ใช้ความรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ในการทำงานดังกล่าวอย่างไร ในการอภิปรายผลจะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. กระบวนการขั้นตอนการดำเนินงานของทีมสหวิชาชีพ
2. หลักเกณฑ์แนวทางในการพิจารณาประเด็นปัญหาและแนวทางการช่วยเหลือ
3. ความรู้เรื่องบทบาทหญิงชาย และการนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน

ผู้ให้ข้อมูลและให้สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เป็นคนที่ทำงานร่วมกันในโครงการของยูนิเซฟมาเป็นเวลาประมาณสองปี ทั้งเข้ารับการอบรม เข้าประชุมระดมความคิด ประชุมให้ข้อมูลสำหรับการทำคู่มือการทำงานคุ้มครองเด็ก ทำให้ทุกคนให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

อายุเฉลี่ยของผู้ให้สัมภาษณ์คือ 34.1 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สมรส และมีบุตรแล้ว และมีอาชีพรับราชการ (รายละเอียดในภาคผนวก ข) ผู้ให้สัมภาษณ์มีสถานภาพที่ต่างจากผู้รับบริการ ที่เป็นประชาชนในจังหวัดที่มักมาจากพื้นที่ห่างไกล และมีการศึกษาไม่สูงนัก เด็กหญิงมักมาจากครอบครัวในสภาวะยากลำบาก ส่วนมากพ่อจะรับจ้างทั่วไป หรือทำการประมง ส่วนแม่มักจะเป็นแม่บ้าน ซึ่งทำให้เกิดปัญหาความไม่สมดุลย์ในอำนาจของพ่อและแม่ในบ้าน ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จึงมองภาพว่าปัญหาที่ได้รับทราบนั้น เป็นปัญหาของคนในสภาวะยากลำบากในสังคมชนบท ไม่ใช่คนในระดับสถานภาพเดียวกับตน บางคนจึงปฏิเสธว่าปัญหาระหว่างหญิงชาย และเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่มีอยู่จริงในชีวิตของเขา หรือในสังคมระดับบนของจังหวัด

กระบวนการทำงานและขั้นตอนการดำเนินงานของทีมสหวิชาชีพ

ดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ถึงกระบวนการในการทำงานของทีมสหวิชาชีพ ว่ามีห้าขั้นตอนการทำงาน คือ

1. กระบวนการค้นหาความจริงหรือการสืบสวนสอบสวน เพื่อรับทราบข้อมูลของกรณีที่เกิดขึ้นและรวบรวมข้อมูลหลักฐานต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อไปหากมีการดำเนินคดี
2. กระบวนการคุ้มครองและป้องกันเฉพาะหน้า เพื่อให้เด็กหญิงได้รับความปลอดภัยในทันที กระบวนการนี้การเข้าใจเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และบทบาทชายหญิง จะช่วยให้สหวิชาชีพตระหนักว่าต้องทำการคุ้มครองอย่างไร แม้สถานการณ์อาจดูเหมือนปกติแล้ว ต้องใช้การสังเกตที่จะเห็นว่าบทบาทผู้ชายในครอบครัว หรือ

3. กระบวนการบำบัดฟื้นฟูเด็กหญิง ทั้งทางร่างกาย หากมีอาการบาดเจ็บเกิดขึ้น หรือ อาจมีการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ หรือมีการตั้งครรภ์ และทางจิตใจ เด็กหญิง ต้องการการเยียวยา เพื่อไม่ให้รู้สึกว่าคุณค่าความเป็นคนของเธอลดลงไป และเธอ ไม่ใช่คนผิด รวมทั้งจัดการกับความเครียดหากมีการตั้งครรภ์ หรือมีการติดเชื้อเอชไอวี ทีมสหวิชาชีพควรวางแผนความช่วยเหลือทั้งระยะสั้น และระยะยาวเพื่อให้ความช่วยเหลือต่อเด็กหญิง เช่น หากมีการตั้งครรภ์ ต้องทำอย่างไรบ้าง ความอับอายที่อาจเกิดตามมา แรงกดดันจากพ่อแม่ ครู คนในชุมชน
4. กระบวนการส่งเด็กหญิงคืนสู่สังคม เมื่อแน่ใจว่าเด็กหญิงสามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ และจะได้รับการยอมรับจากครอบครัวและชุมชน
5. กระบวนการป้องกันด้วยการลดปัจจัยเสี่ยงภายในครอบครัวและชุมชน ซึ่งเป็นการทำงานเชิงโครงสร้าง ทีมสหวิชาชีพต้องเข้าใจว่าอะไรคือสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น เข้าใจบทบาทหญิงชาย ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างชายหญิง

ในห้าขั้นตอนที่กล่าวมานี้ กระบวนการทำงานของทีมสหวิชาชีพทั้งของจังหวัดระนอง และพังงา กล่าวได้ว่ายังทำได้ไม่ครบทั้งกระบวนการ ส่วนใหญ่การทำงานจะหยุดอยู่ที่สามขั้นตอนแรก กล่าวคือในขั้นตอนที่หนึ่งมีการพูดคุยสอบถามเด็กหญิงและครอบครัวเพื่อรวบรวมข้อมูล นักสังคมสงเคราะห์ทำการเยี่ยมบ้านเพื่อดูสภาพแวดล้อม อาจมีการสอบถามชุมชน และโรงเรียนบ้าง

ขั้นตอนที่สองมีการคุ้มครองป้องกันเฉพาะหน้า โดยส่วนใหญ่จะทำการแยกเด็กออกมาให้พักอยู่ชั่วคราวที่โรงพยาบาลระนอง เนื่องจากยังไม่มีบ้านพักเด็กในพื้นที่ ก่อนที่จะส่งไปยังบ้านพักเด็กจังหวัดชุมพรซึ่งเป็นจังหวัดใกล้เคียง สำหรับจังหวัดพังงาจะส่งเด็กไปอยู่ที่บ้านพักฉุกเฉินของจังหวัดต่อไป

ขั้นตอนที่สามจะดำเนินไปพร้อมๆ กับขั้นตอนที่สอง คือการบำบัดฟื้นฟูเยียวยาเด็กหญิง ในกรณีการทารุณกรรมทางเพศ จะมีการตรวจภายในเพื่อเก็บหลักฐาน เด็กหญิงจะได้คุยกับ นักจิตวิทยา หรือจิตแพทย์ และนักสังคมสงเคราะห์ของโรงพยาบาล เพื่อตรวจสอบความต้องการความช่วยเหลือในด้านต่างๆ คือกาย จิต และสังคม ส่วนใหญ่แล้วเมื่อมีการแยกเด็กหญิงออกไปอยู่ที่บ้านพักเด็ก นักสังคมสงเคราะห์ของโรงพยาบาลจะไม่ได้ทำการติดตามดูแลอีกต่อไป แต่โอนให้เด็กหญิงอยู่ในความรับผิดชอบของบ้านพักเด็กไปเลย ทั้งนี้เป็นเพราะปัญหาอุปสรรคในด้าน

ทั้งสองจังหวัดไม่มีการดำเนินงานในขั้นตอนที่สามและที่สี่ คือการวางแผนความช่วยเหลือในระยะยาว เพื่อให้เด็กกลับคืนสู่สังคม ชุมชน และครอบครัวของตนได้ และการวิเคราะห์หาปัจจัยเสี่ยงในชุมชน และครอบครัว เพื่อวางแผนป้องกันมิให้เกิดเหตุซ้ำกับเด็กหญิงคนเดิม และกับเด็กคนอื่นๆ ในชุมชน ซึ่งการป้องกันนี้ต้องการความเข้าใจในบทบาทหญิงชาย เพื่อแก้ปัญหาอย่างจริงจัง สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นแค่การแก้สถานการณ์เฉพาะหน้าเท่านั้น เน้นที่การหยุดการกระทำรุนแรงที่กำลังเกิดขึ้น แต่ไม่มีหลักประกันว่าจะยุติได้จริงจัง หากจะยุติความรุนแรงต่อเด็กหญิงอย่างจริงจัง ต้องมีการสร้างความตระหนักรู้ให้กับผู้กระทำ ให้เข้าใจในผลของการกระทำของตนที่มีต่อผู้อื่น การลดความกดดันต่อผู้ชายที่ต้องแสดงออกแบบ “ผู้ชาย” ตามที่สังคมคาดหวัง อีกประการหนึ่งในจังหวัดทางภาคใต้ยังขาดมูลนิธิหรือองค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้การสนับสนุนและดูแลเด็กหญิงและครอบครัว อาจทำให้ไม่มีการแจ้งความ หรือมีการข่มขู่จนต้องยกเลิกความตั้งใจที่จะเอาความ เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ต้องการให้ไกล่เกลี่ยมาก และช่วยฝ่ายผู้กระทำผิดในการพูดคุยให้ยอมรับเงิน เหตุผลที่ไม่มีการดำเนินงานในขั้นตอนที่สามและสี่ เนื่องมาจากบุคลากรยังขาดความสามารถและเครื่องมือในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ในระดับโครงสร้างโดยใช้ความเข้าใจในเรื่องบทบาทหญิงชายดังที่กล่าวมาแล้ว

ส่วนขั้นตอนการทำงานแบบเป็นทีมสหวิชาชีพ ในการจัดประชุมเพื่อพิจารณาวางแผนความช่วยเหลือให้เด็กหญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ จากการสัมภาษณ์บุคลากรทั้งสามกลุ่ม และจากเอกสารหลักเกณฑ์การทำงานของหน่วยงานต่างๆ สรุปได้ดังนี้

กลุ่มวิชาชีพด้านสาธารณสุข

สำหรับการทำงานกับสหวิชาชีพ ในจังหวัดระนองยังไม่มีการประชุมสหวิชาชีพ แต่มีการทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่าย ปรีกษาหารือ และขอคำแนะนำจากกันและกัน มากกว่าที่จะมานั่งรวมกันและวิเคราะห์สาเหตุและหนทางให้ความช่วยเหลือของแต่ละกรณี อีกทั้งคนทำงานยังไม่สามารถเข้าเมื่อมีเหตุทารุณกรรมทางเพศเด็กหญิงในพื้นที่ทำงานได้ จึงยังไม่มีการทำงานโดยตรงกับเด็กหญิง

ส่วนจังหวัดพังงานั้น ศูนย์พึ่งได้โรงพยาบาลพังงา มีการจัดประชุมที่มภายในเพื่อ รายงานความก้าวหน้าในการทำงานกับกรณี และร่วมกันวางแผนในส่วนที่เกี่ยวกับโรงพยาบาล อาจมีการเชิญเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือพนักงานอัยการมาร่วมประชุมบ้าง หากมีการดำเนินคดีเกิดขึ้น แต่ในส่วนที่ต้องประสานกับหน่วยงานภายนอกส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการส่งต่อกรณี เมื่อต้อง ออกจากโรงพยาบาลไปอยู่ที่พักปลอดภัยชั่วคราว เช่น บ้านพักเด็กและครอบครัว และโรงเรียนราช ประชานุเคราะห์ การประชุมที่มหาวิทยาลัยพออย่างเต็มรูปแบบยังไม่เคยเกิดขึ้นเช่นกัน

กลุ่มวิชาชีพด้านกฎหมาย

สำหรับการทำงานของกลุ่มวิชาชีพด้านกฎหมายนั้น ยังเป็นการทำงานแบบแยกส่วน จากกลุ่มอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสาธารณสุข หรือสังคม ฝ่ายกฎหมายมุ่งเน้นที่การดำเนินคดี เพื่อ ลงโทษผู้กระทำผิด จึงเน้นที่การเก็บหลักฐานโดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อจิตใจของเด็กหญิง ผู้ถูกระทำ รวมทั้งการเป็นผู้ถือกฎหมาย มีอำนาจอยู่ในมือย่อมทำให้มีเสียงดังกว่าวิชาชีพอื่น ขึ้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวกับวิชาชีพอื่นๆ มีเพียงการส่งเด็กไปตรวจร่างกาย เพื่อยืนยันร่องรอย การมีเพศสัมพันธ์ แต่ในฝ่ายสังคมศาสตร์แล้ว การประสานงานกันมีน้อยมาก นอกเสียจากว่านัก สังคมสงเคราะห์จะติดต่อขอคำแนะนำด้านกฎหมาย และการร่วมสอบปากคำเหยื่อ พยาน และ ผู้กระทำผิด ที่เป็นเด็ก เท่านั้น

ยังไม่มีการประชุมสหวิชาชีพเพื่อวางแผนความช่วยเหลือให้เด็กหญิงร่วมกัน อยู่ที่ว่า เด็กหญิงอยู่กับใคร ฝ่ายนั้นก็จะไปดำเนินการเรื่องความช่วยเหลือ โดยเฉพาะฝ่าย สาธารณสุข กับฝ่ายสังคมศาสตร์ โดยมีการรายงานเหตุให้คณะกรรมการคุ้มครองเด็กได้รับรู้ การ มองหาทางออกให้กับเด็กหญิงจึงยังไม่รอบด้าน และเป็นไปตามแนวทางที่เคยทำกันมา ไม่มีการ ระดมความคิดเห็น เพื่อหาทางที่ต่างออกไป เช่น ถ้าเด็กหญิงไม่ต้องการทำแท้ง ทำอย่างไรจะให้ ยังคงเรียนหนังสือได้ ทำอย่างไรให้อาณาเขตไม่ถูกตัดให้สั้นลง เมื่อมีเหตุเช่นนี้เกิดขึ้น เด็กหญิงที่ ต้องการเก็บครรภไว้ นั้น ล้วนแต่ต้องออกจากโรงเรียน มาอยู่บ้าน หรืออยู่บ้านพักฉุกเฉิน จนกว่าจะ คลอด และถ้าไม่ต้องการเลี้ยงลูก เด็กทารกนั้นก็จะถูกส่งไปสถานสงเคราะห์

ประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งคือการเปิดเผยเรื่องการถูกระทำของเด็กหญิงที่ทำได้ยาก เพราะผู้ใหญ่มักไม่เชื่อสิ่งที่เด็กพูด และยังขาดจุดรับแจ้งเหตุที่เด็กหญิงสามารถเข้าถึงได้อย่าง ปลอดภัย มีผู้ใหญ่ที่รับฟัง มีบริการความช่วยเหลือที่เหมาะสม และเก็บรักษาเรื่องราวที่เกิดขึ้นเป็น ความลับ ไม่เอาไปพูดต่อหรือวิพากษ์วิจารณ์ต่อ

กลุ่มวิชาชีพด้านสังคมศาสตร์

กลุ่มวิชาชีพด้านสังคมศาสตร์ มีการประสานงานกับกลุ่มวิชาชีพอื่นๆ ในฐานะที่ตนเองมาจากหน่วยงานหลักในการทำงานด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ จึงต้องประสานกับทั้งทางโรงพยาบาลและตำรวจ อัยการ แต่ทั้งสองจังหวัดยังไม่มีการทำงานแบบสหวิชาชีพอย่างเป็นทางการ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพังงา มีความพยายามที่จะให้เกิดการทำงานแบบทีมสหวิชาชีพ โดยได้ดำเนินการให้มีการแต่งตั้ง คณะทำงานสหวิชาชีพ แบ่งเป็นสองทีม สำหรับพื้นที่ฝั่งอำเภอเมือง และพื้นที่ฝั่งอำเภอตะกั่วป่า คณะทำงานได้รับการแต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2550 แต่ในการทำงานจริงยังไม่ได้เริ่มทำงาน

ปัญหาอุปสรรค

การทำงานย่อมมีปัญหาอุปสรรคที่ทำให้งานไม่ราบรื่น หรือมีประสิทธิผลอย่างที่หวัง สำหรับการทำงานเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศก็เช่นกัน มีอุปสรรคและความท้าทายมากมายสำหรับคนทำงาน ซึ่งต้องร่วมกันแก้ไขเพื่อให้ทุกคนสามารถให้ความช่วยเหลือแก่เด็กหญิงได้ดีที่สุด

ความเข้าใจของบุคลากรในโรงพยาบาล

บุคลากรที่อยู่ในสถานะที่มีอำนาจตัดสินใจ เช่น แพทย์ และผู้อำนวยการโรงพยาบาล หากไม่เห็นความสำคัญของงานศูนย์พึ่งได้ และไม่ให้การสนับสนุนก็จะทำให้การทำงานไม่ได้ผล ดังที่ตั้งใจไว้ บุคลากรในหน่วยอื่นๆ ก็จะไม่ให้ความสำคัญต่องานของศูนย์พึ่งได้เช่นกัน อันจะมีผลกระทบต่อเด็กหญิงที่เข้ามาใช้บริการโดยตรง และส่งผลให้บุคลากรที่จะมาทำงานตรงนี้ กลายเป็นการทำงานด้วยใจ หรือมีลักษณะคล้ายอาสาสมัคร มากกว่าที่จะทำงานตามหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง

บุคลากรไม่พอเพียง

กระบวนการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือที่ต้องมีความต่อเนื่อง เพื่อติดตามดูแลจนกว่าเด็กหญิงจะกลับมาใช้ชีวิตได้ตามปกติ ซึ่งต้องใช้เวลาในการทำงานด้วยอย่างยาวนาน นักสังคมสงเคราะห์ในจังหวัดไม่ว่าจะเป็นที่โรงพยาบาลหรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์มีเพียงแห่งละ 1-2 คน ซึ่งแต่ละคนก็มีภาระหน้าที่อื่นๆ ซ้อนทับกันอยู่ด้วย จึงไม่พอเพียงต่อการทำงานระยะยาวเช่นนี้

เรื่องเวลา

ปัญหาเรื่องเวลานั้น เกี่ยวเนื่องกับจำนวนพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีไม่เพียงพอ ดังนั้นเมื่อได้รับแจ้งเหตุในช่วงนอกเวลาราชการ ก็ประสบกับปัญหาในการทำงาน

พื้นที่ห่างไกล

นอกเหนือจากปัญหาขาดแคลนบุคลากรด้านสังคมสงเคราะห์ และจิตแพทย์แล้ว การดูแลรับผิดชอบเหตุที่เข้ามา ซึ่งอาจมีที่อยู่อาศัยห่างไกล ต่างอำเภอ ก็เป็นปัญหาสำคัญอันหนึ่ง ทั้งจังหวัดระนองและพังงา มีพื้นที่กว้างและห่างไกลกันมา จึงเป็นการยากที่จะติดตามดูแลเด็กหญิงเมื่อส่งกลับบ้านแล้ว หากเด็กหญิงหรือครอบครัวไม่กลับมาหาอาจทำให้ขาดการติดต่อดูแลไปเลย

ชุมชนขาดความเข้าใจเรื่องความรุนแรงทางเพศ

ปัญหาของความเข้าใจต่อประเด็นความรุนแรงทางเพศในชุมชนยังมีน้อย ยังมองเป็นเรื่องปกปิด เรื่องส่วนตัวที่คนนอกเข้าไปยุ่งเกี่ยวไม่ได้ ดังนั้น แม้กรณีละเมิดทางเพศที่มารับบริการจากโรงพยาบาลจะมีน้อย ประมาณเดือนละหนึ่งราย และโดยมากเป็นลักษณะของเด็กวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรมากกว่าจะเป็นกรณีทารุณกรรมทางเพศ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าจังหวัดทั้งสองจะไม่มีเหตุละเมิดทางเพศเกิดขึ้น หากแต่ไม่มีการเฝ้าระวังในชุมชน และไม่มีการแจ้งเหตุนั่นเอง หากมีการรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้แก่คนในชุมชนให้เข้าใจและเข้าแทรกแซงก่อน

ระบบการแจ้งเหตุที่เป็นมิตรต่อเด็กหญิง

นี่คือเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่ยังถูกมองข้าม คือระบบในการแจ้งเหตุ ที่ต้องมีบุคลากรที่เด็กหญิงสามารถเข้าถึงได้ และรู้สึกปลอดภัยที่จะบอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้น ไม่ถูกพิพากษาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และมั่นใจได้ว่าจะให้ความช่วยเหลือหรือส่งต่อไปยังบริการความช่วยเหลือที่เหมาะสมโดยทันที และไม่นำความลับของเด็กหญิงไปเปิดเผย ผู้ใหญ่ที่รับแจ้งเหตุต้องเป็นคนที่รับฟังอย่างตั้งใจและเห็นใจ ไม่ใช่ความเป็นผู้ใหญ่สรุปสิ่งต่างๆ เอาเอง รวมทั้งตัดสินใจเองว่าเด็กหญิงต้องการอะไร จริงที่ผู้ใหญ่จะเข้าใจสถานการณ์ได้ดีกว่า รู้มากกว่าว่ามีความช่วยเหลืออะไรบ้างในพื้นที่ของตน แต่สิ่งสำคัญคือผู้ใหญ่ต้องรับฟังความต้องการของเด็กหญิงด้วยและให้คำแนะนำที่เหมาะสม

ในสถานการณ์ปัจจุบัน ไม่มีระบบรับแจ้งเหตุสำหรับเด็กเลย หน่วยรับแจ้งเหตุร้องทุกข์อย่างเป็นทางการมีแต่สถานีตำรวจ โรงเรียนเป็นอีกแห่งหนึ่งซึ่งน่าจะมีบุคลากรครูที่ใส่ใจ คอยสังเกตความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเด็กๆ และน่าจะเป็นคนที่เด็กไว้วางใจมากที่สุดคนหนึ่ง แต่ในความเป็นจริง ครูส่วนมากเป็นบุคคลที่เด็กกลัวที่สุด เด็กจะรู้สึกว่าคุณครูคอยจับผิดตลอดเวลา ไม่ว่าจะในเรื่องการแต่งกาย กิริยามารยาท การบ้าน ทำให้ยากที่เด็กจะไว้วางใจครูได้ น่าจะมีการให้ความรู้แก่ครูในการช่วยคุ้มครองเด็กหญิง ความรู้ด้านจิตวิทยาเด็ก เรื่องระบบคุ้มครองเด็กที่มีอยู่ในจังหวัด เพื่อประโยชน์ในการขอความช่วยเหลือ ครูน่าจะสามารถทำหน้าที่เป็นจุดรับแจ้งเหตุจากเด็กได้เป็นอย่างดีหากได้รับการสนับสนุนและความรู้เพิ่มเติมในการให้ความช่วยเหลือเด็กหญิง

การประสานงาน

การทำงานกับหน่วยงานจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับเหตุต่างๆ ที่เกิดขึ้น อาจเกิดความไม่เข้าใจกันบ้าง ทั้งเรื่องภาระหน้าที่หลักของหน่วยงานที่ไม่เหมือนกัน และความคาดหวังที่แต่ละหน่วยงานมีต่อกัน สำหรับหน่วยงานส่วนใหญ่ งานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ ไม่ใช่งานหลักของเขา ทำให้เกิดความล่าช้าในการประสานงานกันได้ แต่ละหน่วยงานก็ยังถืองานหลักของตนเป็นเรื่องสำคัญ และเรื่องการคุ้มครองเด็กเป็นงานรอง และแต่ละหน่วยงานก็

หลักเกณฑ์แนวทางในการพิจารณาประเด็นปัญหาและแนวทางการช่วยเหลือโดยมีเด็กหญิงเป็นศูนย์กลาง

กลุ่มวิชาชีพด้านสาธารณสุข

จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม ทั้งจากการประชุมและการสัมภาษณ์เดี่ยว พบว่าทุกคนเชื่อว่าการดำเนินงานที่เป็นอยู่นั้นมีเด็กหญิงเป็นศูนย์กลางของการทำงานดีแล้ว เนื่องจากการทำงานมุ่งเพื่อช่วยเหลือเด็กหญิง แต่เมื่อพูดถึงความเห็นหรือความต้องการของเด็กหญิง ทุกคนกลับดำเนินการตามความต้องการของพ่อแม่ หรือครอบครัวก่อนเป็นอันดับแรก แม้ในบางครั้งจะไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่ครอบครัวต้องการ ก็ไม่สามารถดำเนินการใดๆ ได้ อาจเป็นเพราะทุกคนเองก็ยังเชื่อในความเห็นว่าคุณเป็นสมบัติของพ่อแม่ รวมทั้งยังมีแง่มุมกฎหมายในเรื่องสิทธิการปกครองลูกที่เอื้อให้พ่อแม่ หรือผู้ปกครองมีอำนาจสิทธิขาดในทางกฎหมายที่จะตัดสินใจการใดๆ เกี่ยวกับลูกของตน เจ้าหน้าที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์จากราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก ที่อนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสามารถดำเนินการเพื่อให้ประโยชน์สูงสุดตกอยู่กับเด็กได้ แม้จะขัดต่อความต้องการของพ่อแม่ก็ตาม

กลุ่มวิชาชีพด้านกฎหมาย

ในส่วนของการทำงานของฝ่ายกฎหมายนั้น ทำโดยยึดถือตัวบทกฎหมายเป็นหลักมากกว่าที่จะมีเด็กหญิงเป็นศูนย์กลาง การกระทำใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กหญิง หากผู้ปกครองยินยอม ก็จะทำต่อไป ความคิดเห็นของเด็กหญิงไม่มีผลต่อการดำเนินการของฝ่ายกฎหมาย ตัวอย่างเช่น ในกรณีของวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร แต่ไม่ใช่การข่มขืน (แม้ว่าสาเหตุที่ฝ่ายหญิงยอมมีเพศสัมพันธ์ด้วยก็เป็นเรื่องใหญ่อีกเรื่องหนึ่งที่มีผู้ทำการศึกษาวิจัยอยู่มาก) หาก

ดังนั้นเด็กหญิงจึงต้องปฏิบัติตามที่พ่อแม่และฝ่ายกฎหมายกำหนดให้กระทำ เช่นเดียวกับที่ต้องทำตามกลุ่มวิชาชีพทางสาธารณสุขนั่นเอง สิทธิในเนื้อตัวร่างกายและชีวิตของตนเองนั้น มีอยู่จำกัดเหลือเกิน

กลุ่มวิชาชีพด้านสังคมศาสตร์

ทุกคนล้วนทำงานโดยมีความหวังดีต่อเด็กเป็นที่ตั้ง แต่กลับไม่สามารถดำเนินการโดยมีเด็กเป็นศูนย์กลางของการทำงาน และมีส่วนร่วมรับรู้และแสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นกรณีทารุณกรรมทางเพศ ทารุณกรรมทางร่างกาย ละเลย หรือการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของเด็ก เพราะความเชื่อและวัฒนธรรมหลัก รวมทั้งกฎหมายก็ยังยึดมั่นอยู่ว่าลูกเป็นสมบัติของพ่อแม่ พ่อแม่เป็นผู้มีสิทธิในการปกครองเหนือลูก ดังนั้นการวางแผนความช่วยเหลือและการดำเนินการต่างๆ จึงต้องให้พ่อแม่ผู้ปกครองยินยอมเป็นสำคัญ นักสังคมสงเคราะห์ อาจพูดคุยกับเด็กบ้าง แต่เน้นไปที่การรวบรวมข้อมูลหลักฐานเพื่อใช้ในการวางแผนความช่วยเหลือและการดำเนินคดี มากกว่าการรับฟังความคิดเห็น หรือการบำบัดฟื้นฟูทางจิตใจให้เด็ก ทุกคนคิดว่าหากเด็กต้องการการบำบัดฟื้นฟูทางจิตใจ ต้องเป็นหน้าที่ของนักจิตวิทยา หรือจิตแพทย์เท่านั้น

ความรู้เรื่องบทบาทหญิงชาย และการนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน

มิติหญิงชาย หรือบทบาทหญิงชาย (gender) นั้น หมายถึง ความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายในเรื่องสถานภาพ บทบาท และความรับผิดชอบ หน้าที่ ซึ่งสังคมวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนด เรียนรู้ได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และมีความแตกต่างกันไปในแต่ละสังคมวัฒนธรรม ความเข้มงวดที่ต้องการให้เด็กผู้หญิงมีความเป็นผู้หญิง และเด็กผู้ชายมีความเป็นผู้ชาย นั้นเป็นตัวแปรสำคัญที่นำไปสู่การให้คุณค่า ความคาดหวังของสังคม และบรรทัดฐานทางเพศ ระหว่างหญิงและชายที่แตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อโอกาสในชีวิตที่ได้เปรียบ เสียเปรียบต่างกัน (เรื่องรวี พิชัยกุล เกตุผล, น. 74-78)

กลุ่มวิชาชีพด้านสาธารณสุข

เรื่องบทบาทหญิงชายเป็นเรื่องที่ทุกคนเคยได้รับรู้ แต่จะมองเป็นเรื่องของเรียกร้องสิทธิเท่าเทียมกันในเรื่องการทำงานมากกว่าประเด็นเรื่องความรุนแรง มีผู้ให้สัมภาษณ์หนึ่งท่านที่มองเห็นความไม่เท่าเทียมกันในความสัมพันธ์ของหญิงชายในบริบทของครอบครัว และการที่ฝ่ายชายมีอำนาจเหนือผู้หญิงและเด็กหญิง สามารถทำอะไรก็ได้ที่เขาต้องการ เพราะทั้งผู้หญิงและเด็กหญิงนั้นเป็น “สมบัติ” ของเขา การที่ผู้หญิงอยู่บ้านเลี้ยงลูกเพียงอย่างเดียว ทำให้ไร้อำนาจต่อรอง และจำต้องกลับไปอยู่ในสภาพเดิมของครอบครัวอีกแม้จะถูกทำร้ายหลายครั้ง เด็กหญิงในฐานะเด็กและลูก ไร้อำนาจขัดขืนหรือต่อรองใดๆ กับผู้ใหญ่ หรือผู้เป็นพ่อ ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านอื่นๆ เห็นว่าพ่อที่กระทำทารุณกรรมทางเพศต่อลูกได้นั้น ไม่ใช่คนปกติ อาจป่วยทางจิต หรืออยู่ในสภาวะกดดันจากเรื่องเศรษฐกิจ ทำให้หันเข้าพึ่งสุรา และขาดสติจนกระทำต่อเด็กหญิงได้ ความเข้าใจต่อภาวะของเด็กหญิงนั้น นับว่ายังมีน้อย มีผู้ตั้งข้อสังเกตเพียงว่าเด็กหญิงไม่มีความโกรธหรือเกลียดพ่อผู้กระทำต่อเธอแต่อย่างใด มีแต่เพียงความกลัวและความสับสนว่าทำไมพ่อทำกับเราอย่างนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสามท่านไม่เคยทำงานกับกรณีเด็กหญิงถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศโดยพ่อเลย มีหนึ่งท่านที่เคยพบกรณีลักษณะนี้ แต่เป็นการสังเกตการณ์ และเด็กหญิงไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของท่านนั้น อย่างไรก็ตามผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสามท่านไม่มีความคิดเห็นว่าเด็กเป็นผู้ผิดเองที่เกิดเรื่องนี้ขึ้น

กลุ่มวิชาชีพด้านกฎหมาย

เรื่องบทบาทหญิงชายนั้น กลุ่มวิชาชีพทางกฎหมายเชื่อว่าในด้านการทำงานอาชีพแล้วผู้หญิงมีบทบาทเท่าเทียมกับผู้ชายในเกือบทุกสาขาอาชีพ แม้ว่าอาจจะยังทำหน้าที่หัวหน้าได้ไม่ดีพอ เพราะยังใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล สำหรับอาชีพที่เกี่ยวกับการทำงานเพื่อคุ้มครองเด็กหญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศนั้น ต่างก็เห็นด้วยว่าผู้หญิงน่าจะทำหน้าที่ได้ดีกว่า เนื่องจากเด็กหญิงจะไม่กลัวที่จะเปิดเผยความลับของตนต่อผู้หญิงด้วยกัน ส่วนบทบาทในครอบครัวนั้น ส่วนใหญ่คิดว่าผู้ชายควรมีบทบาทเป็นหัวหน้าครอบครัว และเป็นผู้นำให้ผู้หญิงต่อไป แต่ต้องมีการใช้อำนาจและบทบาทไปในทางที่ปกป้องผู้หญิงในครอบครัวของตน

ส่วนสาเหตุที่ก่อให้เกิดการทารุณกรรมทางเพศนั้น สาเหตุสำคัญคือปัญหาทางเศรษฐกิจ ที่รุมเร้าทำให้ผู้นำครอบครัว หันเข้าหาสุรา และสิ่งเสพติด รวมทั้งการที่อาจมีความต้องการทางเพศสูงผิดปกติ ทำให้ขาดความยับยั้งชั่งใจ และระบายอารมณ์กับคนใกล้ตัว ดังนั้นเมื่อมีปัจจัยทั้งหมดประกอบเหมาะสมกัน คือ มีสิ่งเร้า อันได้แก่ สุรา สิ่งเสพติด ซีดี หนังสือโป๊ การมีอารมณ์ทางเพศสูง และมีเด็กหญิงมาอยู่ใกล้ชิด ทำให้เกิดการทารุณกรรมทางเพศขึ้นได้เสมอ แต่ไม่มีใครมองเรื่องของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้เป็นพ่อกับเด็กหญิง ที่เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการกระทำทารุณกรรมได้ง่าย เพราะเด็กหญิงถูกมองว่าเป็นสมบัติของพ่อ และไม่มีอำนาจเพียงพอที่จะต่อรอง การถูกขู่ การเตรียมการเพื่อจะกระทำทารุณกรรมเด็กหญิง สิ่งเหล่านี้ถูกมองข้ามไปโดยสิ้นเชิง จำเลยของการกระทำทารุณกรรมทางเพศคือ ความยากจน และสิ่งเร้าภายนอก เช่น สุรา ซีดี แต่ตัวผู้กระทำผิดกลับได้รับการให้อภัยจากเหตุผลดังกล่าว ว่าทำไปโดยไม่รู้ตัว หรือเพราะเป็นคนจิตไม่ปกติ

กลุ่มวิชาชีพด้านสังคมศาสตร์

ผู้ประกอบการวิชาชีพทางสังคมศาสตร์ ก็เช่นเดียวกับวิชาชีพด้านอื่นๆ คือยังมีความเข้าใจในประเด็นบทบาทหญิงชายไม่มากนัก และไม่เคยพิจารณาประเด็นนี้เชื่อมโยงกับงานที่ทำอยู่ทุกวัน แม้จะมีการทำงานกับผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรงโดยสามีในครอบครัวเป็นประจำ แต่เมื่อถามถึงเรื่องนี้ ก็สามารถโยงเข้ากับสิ่งที่พบเห็นได้ โดยมองว่าบทบาทชายหญิง คือบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันของหญิงชายในครอบครัว การที่ผู้ชายมีอำนาจทางเศรษฐกิจเหนือผู้หญิง ทำให้สามารถใช้อำนาจนั้นในการจัดการครอบครัวได้ทุกอย่าง ซึ่งรวมไปถึงการกระทำรุนแรงกับภรรยาและลูก แต่เมื่อคุยเรื่องการทารุณกรรมทางเพศโดยพ่อ ผู้ให้สัมภาษณ์กลับไม่มองเรื่องอำนาจมากเท่าที่บ่งบอกว่า พ่อผู้กระทำเช่นนั้น ต้องเป็นคนไม่ปกติ ดังนั้นจึงเป็นคนอื่น ไม่ใช่คนทั่วไปในสังคม ฝ่ายแม่ก็ต้องรับผิดชอบกับการที่พยายามปกป้องพ่อ เชื่อคำพูดของพ่อกว่าสิ่งที่ลูกบอกเล่า ซึ่งกว่าลูกจะสามารถบอกเล่าถึงสิ่งที่เกิดขึ้นได้นั้น ก็อาจดำเนินไปเป็นปีๆ แล้ว เพราะความกลัว และโดนขู่ไม่ให้บอกใคร และในที่สุดเด็กหญิงก็เป็นผู้รู้สึกที่ตนเองเป็นคนผิด เมื่อเรื่องที่เกิดขึ้นนำไปสู่การดำเนินคดีต่อพ่อของตน

ในแง่การละเมิดสิทธิเนื้อตัวร่างกายของเด็กหญิงนั้น ก็เป็นสิ่งที่ทุกคนเห็นว่าจำเป็น ไม่ว่าการตรวจร่างกาย การตัดลิ้นใจให้ทำแท้ง หรือให้คลอดลูกแล้วทิ้งไว้ หรือการแยกเด็กออกจากครอบครัว ไปอยู่ร่วมกับเด็กอื่นๆ อีกสองสามร้อยคนในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ก็ตาม

สรุป

แม้ว่าในประเทศไทยมีโครงสร้างเรื่องการทำงานแบบสหวิชาชีพที่กำหนดโดยกฎหมาย พรบ.คุ้มครองเด็กแล้ว แต่การปฏิบัติจริง ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์จากสหวิชาชีพในการร่วมกันวางแผนการช่วยเหลือเด็ก โครงสร้างการทำงานแบบสหวิชาชีพ พรบ. ต่าง ๆ เป็นเครื่องมือของรัฐในการควบคุมผู้หญิงให้เป็นไปตามที่สังคมคาดหวัง และเป็นการผดุงไว้ซึ่งอำนาจของผู้ชายที่มีเหนือคนในบ้าน

การมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กทำให้รัฐไม่อาจเพิกเฉยต่อปัญหาที่เกิดขึ้นต่อเด็กได้ เพราะถูกกำหนดโดยการร่วมลงนามให้ต้องพัฒนากฎหมายและระบบคุ้มครองเด็กขึ้นมา แต่ในการปฏิบัติงานนั้นความต้องการของผู้ชายมาก่อนผู้หญิงและเด็ก ทำให้การช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศโดยบุคคลในบ้าน มักออกมาในรูปของการแยกเด็กออกมา เนื่องจากเด็กไม่อยู่ในสถานะที่จะโต้แย้งได้ ทำให้ดำเนินการได้ง่าย คนทำงานมักรู้สึกว่าคุณชายเป็น เจ้าบ้าน นั่นคือบ้านของเขา จะเอาตัวเจ้าของบ้านออกไปจากบ้านได้อย่างไร

คนทำงานวิเคราะห์สาเหตุของการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็กหญิงโดยบุคคลในครอบครัว เช่น พ่อ พ่อเลี้ยง ญาติ ไม่ต่างไปจากที่นักสตรีนิยมแนวสุดขั้วได้วิเคราะห์ไว้ว่า คนส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรในวิชาชีพใดที่เกี่ยวข้องจะระบุว่าผู้กระทำผิดมีความผิดปกติดังใดอย่างหนึ่ง อาจเป็นความเจ็บป่วย ความเครียดจากสถานะทางเศรษฐกิจที่ทำให้ผู้กระทำผิดเสพยาจนขาดความยับยั้งคิด หรือผู้กระทำผิดมีปัญหาที่มีความต้องการทางเพศสูงกว่าปกติ และภรรยาไม่อาจตอบสนองความต้องการนี้ได้เพียงพอ แต่ก็ยอมรับว่าพ่อในทำนองเดียวกับการเกิดความรุนแรงระหว่างสามีภรรยา คือเห็นว่าคนในครอบครัวเป็นสมบัติของตน ซึ่งจะทำอย่างไรก็ได้ตามต้องการ และระบุว่าแม่นั้นมักจะปกป้องสามีของตนเองมากกว่าปกป้องลูก เป็นการกล่าวโทษแม่ที่ทำปล่อยให้เกิดเหตุการณ์ทารุณกรรมทางเพศขึ้นในครอบครัวมากกว่าที่จะกล่าวโทษผู้กระทำ ในส่วนของเด็กหญิงผู้ถูกกระทำนั้น ต่างไปจากการวิเคราะห์ของนักสตรีนิยมที่กล่าวว่า เด็กหญิงเองก็จะถูกกล่าวโทษว่าเป็นผู้ก่อให้เกิดการทารุณกรรมทางเพศต่อตัวเอง ในข้อนี้บุคลากรทั้งสามกลุ่มมีความเห็นว่าเด็กไม่มีความผิด และกรณีที่เด็กปกปิดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นความลับเป็นระยะเวลายาวนานนั้นเป็นเพราะความกลัว และถูกขู่โดยผู้กระทำไม่ให้เปิดเผย สำหรับความรู้สึกของเด็กต่อผู้กระทำ คนทำงานมีความเข้าใจว่าเด็กหญิงไม่มีความรู้สึกโกรธต่อพ่อของตน แต่รู้สึกสับสนและกลัวมากกว่า เด็กหญิงเองไม่ยอมให้มีการดำเนินคดี เพราะรู้สึกว่าเป็นความผิดถ้าเธอ

โครงสร้างของสังคมที่เป็นปิตาธิปไตย ทำให้แง่มุมของการคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิดทางเพศ ไม่ได้รับความสนใจ จากผู้ออกกฎหมาย จากรัฐผู้บังคับใช้กฎหมาย จากหน่วยงานของรัฐผู้ดำเนินงานตาม พรบ. คุ้มครองเด็ก เป็นประเด็นที่คนทำงานระดับล่างสุดที่เป็นผู้หญิง ไร้อำนาจในการต่อรองกับผู้บังคับบัญชา ทีมสหวิชาชีพที่เป็นคนในวิชาชีพของผู้ชาย เช่น ตำรวจ อัยการ แพทย์ (แม้จะมีแพทย์หญิงเป็นจำนวนมากแล้วก็ตาม แต่ก็อยู่ในกรอบการทำงานวัฒนธรรมองค์กรของผู้ชาย)

ปัญหาในครอบครัว มักได้รับความพยายามจากทุกฝ่ายให้ไกล่เกลี่ยเสมอ แม้จะเป็นคดีร้ายแรงเช่น การข่มขืน ก็ตาม ตำรวจ ไม่ต้องการสันคลอนอำนาจของผู้ชายในครอบครัว ไม่ต้องการให้ผู้หญิงหลุดออกจากสภาพของการเป็น ทรัพย์สินของผู้ชาย แม้ พรบ. ใหม่ ที่ให้ความคุ้มครองผู้เป็นเหยื่อความรุนแรงในบ้าน ก็ เน้นที่การไกล่เกลี่ย ไม่มีใครอยากสันคลอนอำนาจของผู้ชายในครัวเรือน นี่เป็นการที่นโยบายสังคม และกฎหมายสนับสนุนอำนาจปิตาธิปไตยในพื้นที่ของบ้าน เหมือนที่จิลเลียน ปาสกาลพูดถึงไว้

การให้ความช่วยเหลือแก่เด็กถูกละเมิด ไม่มีการวิเคราะห์ถึงปัญหาเรื่องความรุนแรงในครอบครัวที่มีที่มาจากอำนาจปิตาธิปไตยที่ชายมีเหนือผู้หญิงในบ้าน ทำให้ไม่มีการแก้หรือป้องกันการเกิดปัญหาที่ตรงจุด เด็กคนอื่น ๆ ในบ้านก็ไม่ได้ได้รับความคุ้มครอง แยกเด็กออกจากครอบครัวแต่คนอื่น ๆ ในบ้านยังอยู่ภายใต้อำนาจของผู้ชายและอาจตกอยู่ในภาวะการณเดียวกับเด็กหญิงที่ถูกละเมิดได้

ในงานคุ้มครองเด็ก ให้ความสำคัญต่อสิทธิและความต้องการของเด็กก่อนพ่อแม่ พยายามผลักดันให้ผู้หญิงลงไปอยู่ในตำแหน่งสุดท้ายอีกเช่นเคย เป็นความรุนแรงเชิงโครงสร้าง พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กนั้น เป้าหมายไม่ได้จริงจังในการคุ้มครองเด็ก ไม่ได้ต้องการยุติปัญหาอย่างจริงจัง แต่เป็นกลไกของสังคมที่จะควบคุมผู้หญิงให้อยู่ในฐานะผู้ดูแลครอบครัวต่อไป เป็นเหมือนการโต้กลับ (backlash) ต่อแนวคิดสตรีนิยม ด้วยเหตุผลที่ว่าเมื่อผู้หญิงเลือกที่จะทำงานนอกบ้านมากขึ้น ผลที่ตามมาคือปัญหาเด็ก ทั้งเด็กเล็กถูกทำร้าย วัยรุ่นมีปัญหายาเสพติด และพฤติกรรมทางเพศ

ข้อเสนอแนะ

สำหรับการทำงานของสหวิชาชีพในการคุ้มครองเด็กหญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในทีมสหวิชาชีพในเรื่องบทบาทหญิงชาย อคติทางเพศ และความรุนแรงที่เกิดขึ้นด้วยสาเหตุของความแตกต่างทางเพศ (gender-based violence) เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา และวางแผนในการให้ความช่วยเหลือรวมถึงการป้องกันได้ตรงกับสาเหตุของปัญหา และมีการรับฟังความต้องการของเด็กหญิงร่วมกับความต้องการของครอบครัว
2. รัฐควรจัดให้มีระบบรับแจ้งเหตุที่เป็นมิตรต่อเด็กหญิง โดยอาจจัดให้เป็นศูนย์ในโรงเรียนหรือในชุมชนที่มีเจ้าหน้าที่ที่มีความเข้าใจในปัญหา สามารถรักษาความลับได้ และปฏิบัติต่อเด็กหญิงอย่างเข้าใจ สำหรับศูนย์ในโรงเรียนอาจจัดเป็นลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อน โดยมีผู้ใหญ่หรือคุณครูช่วยดูแลด้วย เพราะเด็กจะไว้ใจเพื่อนมากกว่าผู้ใหญ่ แต่ต้องให้แน่ใจว่าจะไม่เป็นการนำมาระับผิดชอบไปให้เด็ก ครูต้องคอยดูแลในเรื่องการให้ความช่วยเหลือ และส่งต่อเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่รับผิดชอบต่อไป
3. ในแต่ละจังหวัดควรมีหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบหลัก ซึ่งน่าจะอยู่ภายใต้ร่มของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อาจใช้โครงสร้างปัจจุบันที่สำนักงานฯ ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานคุ้มครองเด็กอยู่แล้ว แต่ควรมีเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเรื่องนี้โดยเฉพาะ
4. รัฐควรส่งเสริมให้มีพนักงานสอบสวนเพศหญิงทำหน้าที่รับผิดชอบคดีทารุณกรรมทางเพศต่อเด็กหญิงโดยเฉพาะ
5. รัฐควรมีหน่วยงานในระดับประเทศที่รับผิดชอบเรื่องการคุ้มครองเด็กจากการละเมิดละเลย และแสวงประโยชน์โดยตรง โดยอยู่ภายใต้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และทำงานประสานความร่วมมือใกล้ชิดกับกระทรวงหลักอื่นๆ ที่มีบุคลากรในทีมสหวิชาชีพ เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และมีคู่มือการปฏิบัติงานทีมสหวิชาชีพในการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหญิงที่ถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศที่มีขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเด็กหญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ควรจะมีการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1. ความกดดันของสังคมต่อแม่ที่ถูกถูกสามีทารุณกรรมทางเพศ และเหตุผลที่ปกป้องสามี เพื่อทำความเข้าใจกับความกดดันที่ผู้หญิงได้รับจากสังคมที่มีความคาดหวังว่าเป็นหน้าที่ของแม่ที่จะดำรงครอบครัวให้อยู่เป็นปกติสุข และถือเป็นความบกพร่องของแม่เมื่อครอบครัวล่มสลาย
2. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างพ่อกับลูก ในกรณีการทารุณกรรมทางเพศโดยบุคคลในครอบครัว เพื่อทำความเข้าใจและเปิดเผยให้เห็นว่ากรณีเหล่านี้มีอยู่ในสังคมไทย และเป็นเรื่องของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ไม่ใช่ความเจ็บป่วยหรือผิดปกติของคนเป็นพ่อ